

„Egy mosoly többet ér, mint bármi más, ha nevesz, megszépülhet a világ”

Porondparádé

Nap mint nap világváltságról, gazdasági recesszióról hallunk, azt mondják, nagy a baj! Úgy tűnik, mégsem vesszük komolyan, legalábbis akikre legfőképp tartozna, nem látják, hogy nagy a baj! Az ellenzék a válság kezelése helyett a feszültséget igyekszik gerjeszteni, a kormány lemondatásához minden lehetőséget megragad, a kormányzó párt pedig nap mint nap tálcán kínálja az alkalmat.

Mindegy, hogy jobb vagy bal, nincs kompromisszum, csak egymásra mutogatás. Pedig, ha körbenézünk, láthatnánk, hogy a munkanélküliek száma növekszik, láthatnánk, hogyan zárnak be üzemeket, küldenek el munkásokat, pedagógusokat, banki szakembereket stb. Láthatnánk, hogy kevesebb jut az egészségügyre, szociális ellátásra, innováci-

óra, beruházásra vagy „csak” az életre. Láthatnánk, hogy miként esik vissza a lakás- és a gépkocsi vásárlás, és ha igazán látni szeretnénk, észlelnénk, hogy miként bukunk a rossz időben, rossz helyen elhelyezett befektetéseinken. Azt is láthatnánk, hogy nem csak nálunk vannak kifizetetlen számlák, nem csak mi próbáljuk a lakáshiteleket átütemezni és nem csak mi szeretnénk vállalkozásainkat megmenteni.

Nem vesszük észre, hogy túlcsoordult a pohár, a közéleti szerepjátékosok, a politikai virsasztok ideje lejárt, végre el kell kezdeni a kármentést!

Látni kell, hogy az önkormányzatok problémamegoldó képessége és türelme fogyatkozik, van válságkezelés, út a munkához, szociális érzékenység és a kormány újabb és újabb prog-

ramja, javasol a Reformszövetség, kecsegtet Bokros legújabb csomagja, de látni kell, hogy a pártok helyzetüknek megfelelően csak helyezkednek, vészhelyzetet jövendővel licitálnak, emelik a tétet.

Betelt a pohár. Itt az ideje, hogy a politikusok felelősséggel a valós helyzettel foglalkozzanak, az egymásnak feszülő, ellentmondó nyilatkozatok nem segítik a válság kezelését.

Jól látható, hogy a parlamenti „porondparádé” a függöny mögött a politikai önmeghatározásról szól, és nem vesszük észre, hogy ég a Ház! Úgy tűnik, hogy csak a saját, jól felfogott érdekük/értékük szerint teszik a „dolgukat”.

Vajon minek kell még történnie, hogy a parlamentben szolgálatot teljesítő kormánypárti/ellenzéki honatyák felnőjenek a feladathoz?

Jól tudom, hogy az áhított összefogás csak illúzió, tudom, hogy az önálló politikai arculat, az önmeghatározás most fontosabb, mint valaha!

Látom, hogy az európai parlamenti választás időpontjának közelléte nem engedi az „összeborulást”, hiszen már a mandátumokért folyik a küzdelem. De mégis érdemes átgondolni: vajon a győztes mit képvisel majd Európában, ha az összefogás, a kellő terápia hiányában hazánk csak egy lélegeztetőgép segítségével jut szusszanáshoz?

És belegendolt már valaki, hogy mi lesz, ha a gépet lekapcsolják?

Budapest, 2009. március 20.
Csiky Ildikó

■ A magyar gazdaság válsága összetett jelenség, amelynek mélyén egyaránt jelen vannak a globális trendek és a lokális folyamatok, a ki nem védhető hatások és a magunknak keresett bajok.

A rendszerváltással gazdaságunk leszakadása felgyorsult, s ezt csak súlyosbította az azóta eltelt időszak gazdaságpolitika-nélkülisége és a nemzetközi folyamatok kedvezőtlen hatása.

Az elmúlt hetekben újabb – vélhetően ismét csak szimbolikus – reformhullám söpört végig országunkon. Egymásra licitált a kormány és egy sajátos képződmény, a Reformszövetség (RSZ).

A színen új próféták jelentek meg. Mindkét program deklarált célja, hogy az országot fenyegető válságot megelőzze. Ilyen helyzetben a „piacok” megnyugtatása kötelező feladat, ezzel nincs is baj.

Deklarálni kell, hogy az ország kész a piacok „fűlének” oly kedves húrokat pengetni. Azonban több mint bűn, súlyos hiba elhinni azt, hogy a piacoknak szánt gesztusok a fenntartható Magyarország felé visznek.

A megoldás többéves, sziszifuszi munka eredménye lehet. Egy ilyen munka elkezdésének hitelességét (is) veszélyeztetik azok az átgondolatlan javaslatok, amelyek napjaink közle-

Az önkormányzatok és a kormányzat döntéshozói krónikus információhiányban szenvednek

Szimbolikus reformhiány és pótcselekvés uralja a közéletet

tét uralják, s inkább pótcselekvések, mintsem megoldások.

A programok célkeresztjében a kormányzati szektor és az önkormányzatok állnak. Ha volt előrelépés a hazai gazdaságfejlődés hosszú távú feltételeiben, az az infrastruktúra bővülése volt. Ezekre lehet nemzeti és lokális fejlődési stratégiát építeni.

A korrekt képhez az is hozzátartozik, hogy a humántőke vonatkozásában a kormányzati aktivitás kimondottan káros volt. Gondoljunk a közoktatás végletes decentralizációjára, vagy az elhibázott szakképzési politikára, különös tekintettel a felsőoktatásra. Amikor tehát a két program ezt a területet emeli a cselekvés középpontjába, jó úton jár.

A kormányzati szerepválalás minőségének megváltozása (a szabályozás minőségének, a szociális kiadások célzottságának javítása, a közigazgatás és közszolgáltatások jobb teljesítménye) jelentheti az egyetlen esélyt az ország számára.

De csalódik az olvasó, hiszen a javaslattevők számára a közigazgatás és az

önkormányzati rendszer olyan költséghely, amelyre meghatározzák a költségcsökkentési feladatokat. Az fel sem merül, hogy ezek nem önmagukért vannak, hanem konkrét funkciókat látnak el (jól-rosszul, olcsón-drágán).

Nem véletlen, hogy a Bokros-féle 1995-ös stabilizáció után néhány évvel mindaz újratermelődött, amit most újra ugyanazzal az eszközökkel kívánnak kezelni. A nem különösen kreatív javaslatok, az átgondolatlan fűnyírőelvű képviselői létszámcsökkentés, a hivatalok elkerülhetetlen racionalizálásának feltételeit figyelembe nem vevő visszavágások megvalósítása több kárt okozhat, mint amit hoz.

Az sem meglepő, hogy ismét célkeresztbe került a helyi iparüzési adó is. A vállalkozói ingatlanadóval kiváltható iparüzési adó ötlete (az RSZ anyagában) komolytalan, ráadásul az önkormányzati hitelek mögül veszi ki a fedezetet. Nem biztos, hogy a bankrendszer mai állapotában ez jó húzás.

Ha a kormány komolyan gondolta volna az ingatlanadó bevezetését, akkor

valószínűleg nem olvasztja be az illetékhivatalokat az APEH-be. Mellesleg, az illetékhivatalok más helyi adók kezelését is kényelmesen elláthatnák.

A kormány és az RSZ javaslatai – a különbségek ellenére – nem javítanak, hanem rontanak az amúgy sem jól működő önkormányzati rendszeren.

A pazarlás és a hiány egyidejű jelenlétének megszüntetésére egy minőségileg jobban működő rendszer lehet a megoldás. (Ennek lehetséges megoldását nagyvonalakban ld. az ÖN-KOR-KÉP előző számában.) Minden ésszerű változás alfája és omegája, hogy tudjuk, miről beszélünk, mit akarunk átalakítani.

Az önkormányzatok és a központi kormányzat döntéshozói krónikus információhiányban szenvednek. (Erre nyújt egy lehetséges megoldást Muraközy Csaba az e számban szereplő írásában.)

A gazdaságpolitika nem közgazdasági doktrínák bármilyen áron történő átültetését, még kevésbé nyers anyagi érdekek érvényre juttatását, hanem a lehetőségek számbavételén alapuló felelős társadal-

mi cselekvés szervezését jelenti. Olyasmivel nehéz kiállni és javítani a népszerűségi listás helyezést, hogy tisztességes számvitelt, korszerű tervezési módszereket vezetünk be. Pedig sajnos ezek azok a helyek, ahol az a bizonyos ördög lakozik.

Ennek persze a média-politizálás alapuló politikai piac nem kedvez, hiszen az apró, de fontos lépéseket nehéz kommunikálni. Fogékonyabbnak hiszi a politika a választót az önkormányzati képviselőtestületek létszáma drasztikus csökkentésének tervére, mint a közpénzek felelősebb és hatékonyabb elköltését biztosító közpénzügyi reformokra. Ilyenek persze a vállalkozók sem feltétlenül örülnének, hiszen az állam „megfejtése” így nehezebbé válna.

Nehéz szakszerű reformokat véghezvinni olyan közegben, amelyben a hazai politikai elit rövid távú választási érdekei miatt ilyen, társadalmi megegyezést feltételező gazdaságpolitikának esélyt sem ad.

Nem kedvez az ilyen politikának az sem, hogy az ország pénzügyileg erősen sebezhető, tehát a fizetőképesség fenntartására is kínosan ügyelni kell. A modernizálás költségeit nincs kire hárítani.

Vigvári András

Mire jó a megbízható információ?

A szerkesztő jegyzete

Az értelmező szótárak szerint az információ jelentéssel bíró adat, a bizonytalanság kezelésének eszköze. Az információ így minden megalapozott gazdasági döntés alapja és a különböző programok körüli közbizalom megteremtésének eszköze. Őszinte megrökönyődéssel állunk a különböző nagyívű és általában kategorikus szakértői javaslatok előtt, legyen akár a szociális kiadások ezermilliárdos nagyságrendű lefaragása, a képviselői létszámcsökkentésből származó szignifikáns megtakarítások ötlete vagy az adóátrendezés, benne a felmelegített helyi iparüzési adó eltörlési idea. E javaslatokat olvasván a publikum azt hihetné, hogy komoly elemzések eredményeként adódnak ezek a számok. Szeretnénk eloszlatni a tévhitet. E számok inkább meghatározott érdekcsoportok vágy(láz)álmait fejezik ki, mintsem megalapozott és végiggondolt elemzés eredményei volnának.

Azt gondoljuk, hogy a kormányzati információ-gazdálkodás rendszerének megújítása nélkül minden becsületes szándékú javaslat csak jókívánság. Majd két éve, hogy az ÁSZ elnöke betervezte az Országgyűlés elé a Közpénzügyi Téziseit, amely egy konzekvens, fokozatos közpénzügyi reform kereteit tartalmazza (www.asz.hu). E tézi-

sek központi üzenete, hogy az információgazdálkodás rendszerének rendbehozatala nélkül nem sok sikerrel kecsegtetnek az úgynevezett reformok. Aki a gyakorlatban dolgozik, pontosan tudja, hogy miről beszélünk. Ha csupán azt említjük, hogy a jelentős ráfordításokkal évről-évre előállított államháztartási pénzügyi beszámolókból „csak” azt nem lehet tudni, hogy miként alakult a szektor vagyoni helyzete, akkor a példák felsorolását nem is kell folytatni. Abszurdnak tekintjük azt is, hogy az elfogadott önkormányzati költségvetési rendeletek nem megfelelő szerkezetben hozzáférhetők. A lakosság, az elemzők nem kaphatnak hiteles képet az általuk megválasztott testületek terveiről. Nem tudni azt sem, hogy mennyibe kerülnek a különböző közberuházások, milyen terheket jelentenek a kibocsátott önkormányzati kötvények.

Az a véleményünk – és ezért közöljük Muraközy Csaba koncepcióját is –, hogy ha akár az országos, akár a helyi politika nagyobb bizalmat szeretne kapni a lakosságtól, ahhoz azonnal el kellene kezdeni a transzparens működés alapjának megteremtését, egy korszerű adatrendszer kidolgozását. Mellesleg szólva, ezt és a megvalósítás lehetséges irányait a szakma legalább tíz éve mondogatja.

A „dokit” is oda kellene engedni a beteghez a nagy

„De téved, aki azt hiszi, hogy ha még több pénzt pumpálunk a gazdaságba, akkor a gondok varázsláttal elmúlnak. Ilyen erővel egy repülőgépről is kiszórhatnánk a dollármilliárdokat az ország felett, azt remélve, hogy majd olyan helyre esnek, ahol hasznot hajtanak.” (Paul Samuelson)

Magyarországon a döntéshozóknak is fokozott erőfeszítéseket kell tenniük az új megoldások elsajátítására. Az ágazati kompetenciák újragondolása nem az államháztartás bevételi és kiadási főösszegeinek módosítását jelenti. Vagyis nem elosztási, hanem államszervezési és közszektor-szabályozási feladattal állunk szemben. Szükségszerű, hogy az állam és a közigazgatás intézményeinek mindennapi működtetésében is megjelenjenek olyan kulcsszavak, mint hatékonyság, versenyképesség, fenntartható működtetés, átláthatóság, valamint a korszerű projektmenedzsment eljárások.

Ismeretlen a valós pénzügyi helyzet

A kormányzat a kancellárián keresztül jelentős erőfeszítéseket tesz a központi közigazgatás megújítására. A Miniszterelnöki Hivatal (MEH) elektronikus kormányzati központjának irányításával 20 átfogó program fut. Például az *Integrált kormányzati funkciók* elnevezésű projekt, amelynek keretében a Költségvetési Gazdálkodási Rendszer (KGR) legfontosabb feladata a központi költségvetési intézmények pénzforgalommal és gazdálkodással kapcsolatos összefüggéseinek áttekintése, szabványo-

sítása, elektronizálása és egy szervezetbe, a Magyar Államkincstárba való integrálása.

Az önkormányzatok jelenlegi pénzügyi információs rendszerének működési elvei nem teszik lehetővé a valós gazdálkodási és működési folyamatok megismerését. Pontos és átfogó nyilvántartás hiányában viszont nem lehet önkormányzati szinten gazdálkodni, a szükséges elemi adatok csak az alsóbb, naturáliákat is ismerő intézményeknél található meg. Ez pedig csak a bázisszemléletű tervezést és ellenőrzést teszi lehetővé, hatékonyabb gazdálkodási elvek egyelőre

tumultusban

nem alkalmazhatók. Ezért korszerű államháztartási információgazdálkodásra, folyamat-, intézmény- és országfelmérésre, vagyis országismeretre van szükség.

Kell egy tudományos munkacsoport!

Szükség van egy tudományos munkacsoportra is, amelynek feladata az egységes önkormányzati és közoktatási működési-gazdálkodási modell kialakítása. A modell intézménytípusonként írja le az alkalmazandó költségvetési tervezési módszereket, a programköltségvetést, a döntésekhez szükséges pénzügyi beszámoló- és statisztikai rendszert és az érdemi teljesítménykövetelményeket éppúgy, mint az egységesített intézménytípusok be- és kimeneti adattartalmait. A szakértők ily módon feltérképezhetik az önkormányzat, a közoktatás és a szakképzés teljes ágazati állományát, definiálják az intézményközi internetalapú kommunikációs adattartalmakat, valamint a kistérségi, városi és régiós modellek egymáshoz egyelőre nem kapcsolódó adathalmazait. A modell része az akkreditációs protokoll, amely meghatározza az

„egymást érteni” szándékozó intézmények számára az együttműködés infrastrukturális feltételeit.

OAK: a döntéselőkészítő informatikai közmű

Az egységes működési modellt az OAK (Országos Adat Kataszter) közüzemi (kistérségi, régiós, országos – informatikai közmű) infrastruktúra kelti életre. A tudományos munkacsoport szakértői az OAK informatikai modell fejlesztése során bázisnak tekintik a csatlakozott önkormányzatok megújított gazdálkodási, finanszírozási, hitelpiaci, szolgáltatási és működési alaptévkénységeit. Az egységesített adatgyűjtési és elektronizálási folyamatok célja olyan „közhiteles”, integrált adatbázisok előállítása, amelyek feldolgozása és elemzése az OAK-modell kidolgozásának és szolgáltatásainak alapját képezik. Az így képzett tudásbázis leírja az egyes önkormányzatok működésének és gazdálkodásának pontos tartalmát és kereteit. Egyértelművé teszi, hogy melyek az adott önkormányzatok törvény szerint kötelezően ellátandó, illetőleg önként vállalt feladatai, és ezeket milyen szervezeti, intézményi struktúrában látják el.

Az elektronizált adatfolyamok fölé „hajolva”, azokat az informatika robusztus eszközeinek (Business Intelligence) segítségével feldolgozva, definiálhatóak és modellezhetőek a kistérségeknek és a régióknak a versenytársakhoz viszonyított előnyei. Az OAK-szolgáltatás bevezetése a pénzügyi, gazdálkodási, felhasználási és működési adatok intézményfüggetlen, ágazati szintű elemzésével a közszektor döntéshozói új megvilágításból készült elemzések segítségével határozhatnak az ágazati és régiós beruházási stratégiákról.

Új tudást hoz az informatikai franchise

Az OAK szervezési elveit informatikai franchise-ként érdemes elképzelni. Bármely intézmény, amely teljesíti az akkreditációs eljárásban megjelölt infrastrukturális és humán feltételeket, tagja lehet a hálózatnak. A fenntartó önkormányzatok és intézményeik önismeretre tesznek szert, és ennek eredményeként új működési módok, változások mennek végbe az egyes szereplők, az intézmények és az ágazat egészében. Így az önkormányzati és közszektor képes lesz önmagát megszervezni. Az

új tudással pedig alkalmasá válnak arra, hogy saját érdekeiket harmonizálják a hazai és globális szféra érdekeivel, sikeresek legyenek az uniós projektek megvalósításában.

A modell jelentősen javítja a szektor átláthatóságát, ezzel is oldva az önkormányzati szektorbeli és azokon kívüli szereplők között meglévő információs asszimetriákat. Az OAK-moddellel az önkormányzati rendszer korszerűsítésének egyes elemei is viszonylag gyorsan megvalósíthatók. Ilyen például, hogy megteremtés az összhangot a települések feladat- és hatáskörei, valamint teljesítőképességük és adottságaik között. A szolgáltatás segítségével sikeresen kézben tartható a megvalósított projektek eredményeként előálló, egyre bonyolultabb önkormányzati működés.

Az önkormányzati szektor összes hibájával együtt ma is működik. Az OAK nem az önkormányzati folyamatok újrafeltalálásáról szól, hanem a már meglévő folyamatok hatékonyabbá tételéről. A tudományos és reálszféra bevált megoldásait – a fejlesztések kockázatának drasztikus csökkenését követően – alkalmazhatjuk az önkormányzati és közszektorban is. A politika némi önmérsékletért cserébe jó megoldásokhoz juthat. Figyelem! A nagy tumultusban talán a „dokit” is oda kéne engedni a beteghez.

Muraközy Csaba